

Juliusi idegenforgalom: 48.451 — Salzburgban

Szomorúság a megszakadt a felhők alatt — Molnár Ferenc utja az Österreicher Hof-tól a Bazaron át a Café Mozart-ba

Salzburg, augusztus 4. (A Délmagyarország ki-küldött munkatársától.) A salzburgi lapok két napon keresztül nagydobokkal evőztak: az ég is rámosolygott a tizedik ünnepi játékokra és a szokástól eltérően ragyogó napfürdő ömlik el a város fölött. (A pénteki ünnepi premier remek napcsodájáról legutóbb beszámoltam. A festspiel közönsége még ma is a legsodálatosabb reflektor varázslatában él.) Ma aztán itt van fölöttünk a Salzkammergut szörnyű, elkergető, bevehetetlen ege.

Felhő, felhő mindenütt. Sötét felhők, szinte fekete felhők. És eső, eső, eső.

Eső! Szörnyű.

Reggel még enyhe-szürke volt a mennyei boltozat, ahogy Ischlben kinéztem az Esplanade-ra. Olykor biztató foltok is voltak a felhők között és még volt remény. Aztán dőcögni kezdett — vissza Salzburg felé — a Lokalbahn, még ki sem értünk az alagutak éjszakájából, még el sem maradt a ferencjózsefi vadász kastély, összehúzódta a felhődrapériák és lassan, kilátástalanul, súlyosan neki indult az eső. Salzkammergut eső. Rémes ritmusban csöpögött, — mint a kerek az ócska sineket.

Es Stroblnál kinyílik az Abersee. Micsoda lefesthetetlen színe volt tegnap, amint St. Wolfgang tó házái megmerültek bennel. Mint a májusi legelő, széna-zölden, kristályosan. Mert csak a házak maradtak meg a sziklakulisszában, — egyéb semmi a tegnapi képből. Micsoda barnák, szürkék, feketék, haragos-kékek keverődtek össze a remek tó oliv-palettáján... Ránézni sem lehet. Ez nem a Wolfgangsee a kristályos habokkal, a csillámló tükörrel, a síkló jachtokkal. Merre megy a vasút? Tegnap óta másfelé tolták el a sineket.

Es hol a Dachstein ezüstös foltjai az égi magasságokban? És hol a Schafberg a tó fölött, remek panorámával a hat tavakra? Valami szörnyű felhő akadt belé és lóg rajta, mint egy megázott rongy. Fuja a szél a kétezerméteres magasan és a Schafberg tornya nem tud szabadulni. Csak lebegő rongyok szakadnak le róla, de a csúcs tovább láthatatlan. Csak sejtjük: itt volt tegnap.

Még az ég is alacsonyabb, mint tegnap. Ma nincsen már mennyei magasság. És a Dachstein eltűnt.

Es eső, eső mindenütt. Eső veri szét a Dachstein havát.

Aztán Salzburgban megint. A Mondsee-nél szörnyű volt, itt csak szomorú. Temetés és szomorúság. Így temet el a salzkammerguti eső min-

dent, ami ünnepi.

Először csak a kalap lesz vizes és a cipő. Aztán a kabát és a keztyű. Később a ruha és az ing. És nyirkos minden itt, zsebkendő és abrosz, nedves még a törülköző is fönt a szállodai szobában.

Es az egész fölkerelkedett utazó népi! Kiöntött ürgék, megkorbácsolt hadsereg. Hova menjem, merre üljön, meddig várjon?... Nincs hely, ahol meghuzhatná magát. Csak csavarog az uccán és cuppog a cipő.

Délután háromtól este 7-ig kávéházban. Zsibongó, riadt, füstölő teremben. Percenkint új ürgé-hadseregek érkeznek és nedves lesz még az is, ami fönt van az emeleten.

Alig halad az óra és fogynak az ujságok. Először Vossische Zeitung és Freie Presse. Aztán Salzburger Chronik és Volksblatt. Végül Sport im Bild és Die Woche. És mind elfogyott és most csak ül az ember és néz a reménytelen nedves-ségben.

Hétkor bemegyek a szállodába. A szobák előtt egymás mellett: a cipők. Bezárt ajtók, kinyitott ágyak. Menekülés az eső elől.

Tegnap még evőztak a lapok: micsoda nap-sütés! De rá is fért Salzburgra — írták —, mert a múlt évi 56.829 mellett, az idén csak 48.451 volt az idegenforgalom! (Szegények. Ugy sajnálja őket szegény szegédi szívem. Csak 48.451. És nem 56.829.)

Az Österreicher Hof-ban Molnár Ferencsel szemben. Itt ült 11-től 2-ig. Csak nézett előre trench-csat-jában, előre az esőbe. És két óráig nem szólt egy szót sem. Aztán 2-kor át a Bazar-ba. Délután 4-ig. Az eső: változatlan. Aztán át a Café Mozart-ba, este 6-ig. Csak nézett előre változatlanul. Alkonyatkor vissza a Bazar-ba és a kép változatlan. Csak ült cigarettájával és nézett előre az esőbe. Nyolckor felállt és kilépett az uccára. Eső. Lehuzta a kalapját és dörögött:

— Megyek Olaszországba.

Kilencek ornyúlt az ég. De ekkor már a harmadik cső is cuppogott.

A mai Jedermann szomorú volt. A Domplatz ünnepi deszkáiról beszorult a Festspielhausba. A Domplatz szabadtéri játéka vagy közönsége menekült az eső elől. De mennyivel más itt Moissi is, Reinhardt is. Nem szabad megnézni a domplatzi nap-tündérjáték után.

Holnap Rosenkavalier. Csak egyszer még fölgülladna a tündéri nap reinhardt reflektora. Vár György.

Szeged, mint földesur

II.

Mit kellene tenni?

Szeged 120.000 főt meghaladó lakosságának több, mint fele foglalkozik mezőgazdasággal. És Szeged közel másfélszázézerholdas területnek majdnem fele, 70 ezer hold a város tulajdonában van.

A fönálló gazdasági rendet gyökeresen megváltoztató és a magántulajdon sérthetlenségét korlátozó törvényeket nehezen hoz meg egy föltétlenül konzervatív és az ország békéjét nagy megrázkódtatások után helyreállítani hivatott kormányzat. Mégis 1920-ban, a kommunizmus születését és bukását követő évben létre kellett jönnie az 1920. 36. t.-c.-nek, amelyik a földbirtokreformról szól.

Nagyon erős lehetett a vágy a tömegek lelkeiben, nagyon égető lehetett a közvélemény óhajta, ha észrevették, teljesítették és törvénybefoglalták.

Arról lehet vitatkozni, hogy nagy céljához mindenben következetesen ragaszkodva intézkedik-e a földbirtokreform törvénye, de az vitathatatlan, hogy ez a cél nem lehet más, mint földhöz juttatása a magyar parasztnak, aki ezer esztendő vérevel védte, veritékes munkájával művelte az ősei szerzette földet és aki alól lassan lassan kicsuszott a talaj.

Szeged kisgazda lakosai mégsem szerezhetik meg azt, amire olthatatlan vágyakozásuk irányul, a földet, a maguk földjét, amelyből

ők és utódaik nehéz munkával csikarják ki mindennapi kenyerüket. Nem szereshetik meg, mert a Pallavicini hitbizomány és Szeged város nagykiterjedésű birtoktestei szilárdan el-
lent állnak a nép óhajtatásának, — 140.000 holdból nem jut egy talpalattnyi sem kezükbe.

A földreform ellenzői legnyomósabb érvként azt szokták fölhozni, hogy a föld korszerű kihasználását, a termelés racionalizálását és olcsóvá tételét csakis a nagybirtokrendszer mellett lehet megvalósítani, hiszen a kisbirtokosnak sohasem állhat a kellő tőke rendelkezésére. Az értékesítés nehézségei is fokozottabb mértékben állnak fön a kisbirtokosra, mint vármegyenagyságu dominiumok tulajdonosára, szóval a nemzeti termelés produktivására hátrányos a föld megosztása. Ennek az érvelésnek sokban igazat is kell adni.

Ha tehát Szeged házikézelésben tartaná meg földjeit, ez legalább a termelés szempontjából előnyös lenne, bár ezt az előnyt lerontja az az elmélet, amely az állami és városi birtok korlátozásait hirdeti és ezt a tételt bőségesen és kielégítően okolja meg azzal, hogy a mai társadalmi rend velejárójával, az alig korlátozott szabadversennyel a városi és állami birtok nem egyeztethető össze, nem tudja ennek lehetőségeit, amelyek pedig bizonyos értelemben korlátlanok, kihasználni; nem tud

a konjunktúra hullámvázásával lépést tartani, nincs meg a kellő mozgékonyasága, termelését nem szervezheti át kívánalmainak megfelelően, sőt még a közületre is káros, mert hiszen leköti a birtokot.

Azonban a város csak kis részt tart meg földbirtokából saját kezelésében, alig több, mint 10 százalékát az összterületnek, a többi bérbeadással hasznosítja.

A bérletek megosztására vonatkozólag közlöm az alábbi hozzávetőleges összeállítást: Bérlet időtartama: Nagysága kat. holdakban.

5 év	372 hold
10 év	5920 hold
20 év	964 hold
25 év	36883 hold
29 év	22 hold
30 év	680 hold
55 év	805 hold
99 év	286 hold

Amint ebből az összeállításból láthatjuk, csak nagy optimizmussal lehet azt állítani, hogy a városi bérletek megközelítenék a tulajdonjog helyzetét, hiszen a bérletek zöme 25 évre, vagy még annál is rövidebb időre szól.

A bérletek időtartamán kívül még más intézkedéseket is kifogásolhatunk a város földbirtokpolitikájában. Kifogásolhatjuk a bérletek azonnali fölmondhatóságát és át nem örökíthetőségét. Támaszthatunk kifogást a bérbeadás módjára vonatkozólag, hiszen a jelenleg érvényben lévő árverési rendszer semmiben sem garantálja, hogy a legtöbbet ígérő egy-szersmind a föld megmunkálásához legjobban érto és a földre leginkább rászoruló, szóval a legelhivatottabb lesz, ahogy azt a nemzet érdeke megkívánna. Épp így kifogásolhatnánk a bérösszeg megállapítására vonatkozó intézkedéseket, amelyek nem egészen fedik azt a legelemibb követelményt, hogy a méltányos bért a hozadék változó nagyságával egybehangzóan kell megállapítani. Ugyancsak, mint hiányosságot, róhatnám fel azt, hogy a város nem folytat megfelelő szociális politikát akkor, amikor nem követ el a bérlok támogatására, a tanyai települések és a termelési s megmunkálási módok modernizálására minden megtehető, vagy legalább is kevesebbet vél megtehetőnek, mint amennyit a valóságban megtehetne.

Azonban még ha mindezen hiányosságokat ki is különbölnék, még ha megfelelő kezébe jutna is a föld a méltányos bérek mellett, még ha szabályrendeletek biztosítanak is a bérlet időelőtti föl nem mondhatóságát és tennék azt átörökölhetővé a bérleti időn belül, még ezek együttesen sem adhatják meg azt az ambíciót, erőt, biztonságérzetet és a mind-ezekből fakadó nyugodt megelégedést, amely egyetlen biztosítéka a társadalom békés, folytonos, zökkenésmentes fejlődésének.

Ezt egyetlen megoldás eredményezheti csak: a bérlet területek megváltásának, magántulajdonba jutásának lehetősége.

Ez egyrészt alkalmas adna arra, hogy a város 14.000 bérlője munkájának, takarékos-ságának eredményét, ha ugyan a jelenlegi mostoha viszonyok között erről szó lehet, biztosan befektethesse, hogy néhány mostoha gazdasági év eredménytelenségét kivárhassa és a következő kedvező esztendő alatt a veszteségeket helyreépíthassa és hogy őket a saját földön végzett eredményes munka további hasznos erőfeszítésekre sarkalja.

Másrészt ez a reform, ha nem is hozna pénzben értékelhető hasznát a városnak, mégis előnyös lenne annyiban, hogy az immobilis vagyontármányt veszteség nélkül mobilizálná. Egyébként a helyzet változatlan marad hiszen eddig sem lehetett az észszerű bérlet politikának célja minél nagyobb haszon elérése magas bérösszegek megállapítása által (mert a jövedelem illetően emelkedésével az adóforrások ugyanolyan arányu csökkenést járt volna), hanem inkább a bérlők megfelelő támogatása és létük biztosítása. Ez a fölcát, a támogatás és irányítás munkájára továbbra is megmaradhat, sőt kell is, hogy megmaradjon a város kezében.

Patriász István.